YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
9 päivänä elokuuta 1994 *

Yhdistetyissä asioissa C-363/93, C-407/93, C-408/93, C-409/93, C-410/93 ja C-411/93,

joista asian C-363/93 Cour d'appel de Paris on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensiksi mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

René Lancry SA

vastaan

Direction générale des douanes,

ja joista asiat C-407/93–C-411/93 Tribunal d'instance de Saint-Denis (Réunion) on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi saadakseen kyseisessä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Dindar Confort SA

vastaan

Conseil régional de la Réunion,
Direction régionale des douanes de la Réunion

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

ja

Christian Ah-Son

vastaan

Direction régionale des douanes de la Réunion,
Conseil régional de la Réunion

ja

Paul Chevassus-Marche

vastaan

Direction régionale des douanes de la Réunion,
Conseil régional de la Réunion

ja

Conforéunion SA

vastaan

Conseil régional de la Réunion,
Direction régionale des douanes de la Réunion

sekä

Dindar Autos SA

vastaan

Conseil régional de la Réunion,
Direction régionale des douanes de la Réunion

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 9 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen tulkinnasta sekä Ranskan merentakaisten departementtien meriverojärjestelmästä 22 päivänä joulukuuta 1989 tehdyn neuvoston päätöksen 89/688/ETY (EYVL L 399, s. 46) 4 artiklan pätevyydestä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco ja D. A. O. Edward (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, joita ovat esittäneet:

- René Lancry SA, edustajinaan asianajajat Christian Charrière-Bournazel, Philippe Champetier de Ribes ja Jean-Pierre Spitzer, Pariisi, sekä asianajaja Pascal Dubois, Limoges,

- Dindar Confort SA, Conforéunion SA ja Dindar Autos SA, edustajinaan asianajajat Jean-Claude Bouchard, Charles-Étienne Gudin ja Thierry Vialaneix, Hauts-de-Seine,

- Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainsihteeri Jean-Louis Falconi ja ulkoasiain neuvonantaja Catherine de Salins,

- Espanjan hallitus, asiamiehinään yhteisön oikeutta ja toimielimiä koskevan kansallisen koordinoinnin pääjohtaja Alberto José Navarro González ja yhteisöoikeudellisten asioiden osaston valtionasiamies Rosario Silva de Lapuerta,

- Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellisen yksikön päällikkö Ramon Torrent ja oikeudellisen yksikön neuvonantaja Cristina Giorgi,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies Blanca Rodríguez Galindo ja oikeudellisessa yksikössä toimiva kansallinen virkamies Virginia Melgar,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan suulliset huomautukset, joita ovat 27.4.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittäneet René Lancry SA, edustajinaan asianajajat Christian Charrière-Bournazel, Jean-Pierre Spitzer ja Pascal Dubois, Dindar Confort SA, Conforéunion SA ja Dindar Autos SA, edustajinaan asianajajat Jean-Claude Bouchard, Charles-Étienne Gudin ja Thierry Vialaneix, Région Réunion, edustajanaan asianajaja Pierre Soler-Couteaux, Strasbourg, Espanjan hallitus, asiamiehenään Rosario Silva de Lapuerta, Euroopan unionin neuvosto, asiamiehenään Ramon Torrent, ja Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään Virginia Melgar,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.6.1994 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Cour d'appel de Paris on esittänyt 7.7.1993 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 26.7.1993, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen, joka koskee Ranskan merentakaisten departementtien meriverojärjestelmästä 22 päivänä joulukuuta 1989 tehdyn neuvoston päätöksen 89/688/ETY (EYVL L 399, s. 46), jäljempänä meriveropäätös, pätevyyttä. Tribunal d'instance de Saint-Denis

(Réunion) on esittänyt 23.8.1993 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 1.10.1993, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat ETY:n perustamissopimuksen 9 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen tulkintaa sekä meriveropäätöksen pätevyyttä.

2 Nämä kysymykset ovat tulleet esille useiden meriveroina kannettujen rahamäärien palauttamista koskevien hakemusten yhteydessä.

3 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että meriveroa kannettiin Ranskan merentakaisissa departementeissa perustamissopimuksen tullessa voimaan. Sitä oli määrätty kannettavaksi kaikista tavaroista näiden alkuperästä riippumatta ja näin ollen myös manner-Ranskasta lähtöisin olevista tavaroista sillä perusteella, että ne tuotiin kyseiseen merentakaiseen departementtiin. Sitä vastoin alueen omista tuotteista meriveroa ei kannettu, kuten ei muitakaan vastaavia sisäisiä veroja. On kiistatonta, että meriverolla oli kaksi tavoitetta, joista ensimmäinen oli verotulojen saaminen ja toinen paikallisen taloudellisen toiminnan edistäminen.

4 Koska meriveroista oli tehty useita kanteluja, komissio aloitti vuonna 1984 jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn Ranskan tasavaltaa vastaan. Myöhemmin se kuitenkin päätti keskeyttää kyseisen menettelyn etsiäkseen asiaan pikemminkin poliittista ratkaisua, jona neuvosto sittemmin teki kaksi perustamissopimuksen 227 artiklan 2 kohtaan ja 235 artiklaan perustuvaa päätöstä.

5 Päätöksistä ensimmäinen on erityisesti Ranskan merentakaisten departementtien syrjäisestä sijainnista ja saaristoasemasta johtuvia valinnaisia toimenpiteitä koskevasta ohjelmasta (Poseidom) 22 päivänä joulukuuta 1989 tehty neuvoston päätös 89/687/ETY (EYVL L 399, s. 39), jäljempänä Poseidom-päätös. Tämän päätöksen johdanto-osan toisessa ja neljännessä perustelukappaleessa todetaan erityisesti, että Ranskan merentakaiset departementit kärsivät huomattavasta rakenteellisesta taantumasta, jota pahentavat useat erilaiset tekijät, minkä vuoksi on tarpeellista vahvistaa yhteisön tukea kyseisten alueiden taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseksi.

6 Päätöksistä toinen on meriveropäätös, jolla pannaan täytäntöön Poseidom-päätöksen rahoitusta koskeva osa. Meriveropäätöksen 1 artiklassa määrätään, että Ranskan viranomaiset toteuttavat viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1992 tarvittavat toimenpiteet Ranskan merentakaisissa departementeissa voimassa olevan meriverojärjestelmän soveltamiseksi erotuksetta sekä kyseisille alueille

tuotuihin että niillä tuotettuihin tuotteisiin. Päätöksen 4 artiklassa määrätään, että Ranskan tasavallalla on lupa pitää meriverojärjestelmä sellaisenaan voimassa myöhäisintään 31.12.1992 asti sillä edellytyksellä, että kaikista meriveronalaisten tuotteiden luettelon laajentamista tai verokannan korottamista koskevista suunnitelmista annetaan tieto komissiolle, joka voi asettua vastustamaan niitä kahden kuukauden määräajassa.

7 Asiassa C-163/90, Legros ym. (tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4625), yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi oli saatettu useita ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka koskivat perustamissopimuksen tulkintaa erään ominaispiirteiltään meriveroa vastaavan veron osalta. Kyseisessä asiassa antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vero, jota jäsenvaltio kantaa toisesta jäsenvaltiosta tuoduista tavaroista niiden tullausarvon perusteella sen vuoksi, että ne tuodaan ensiksi mainitun jäsenvaltion tietylle alueelle, on tuontitullia vaikutukseltaan vastaava maksu siitä huolimatta, että vero kannetaan myös sellaisista tavaroista, jotka tuodaan tälle alueelle saman jäsenvaltion toiselta alueelta. Yhteisöjen tuomioistuin rajoitti kuitenkin kyseisen tuomion ajallisia vaikutuksia.

8 Asiaa Legros ym. koskeneet tosiseikat olivat tapahtuneet ennen Poseidom-päätöksen ja meriveropäätöksen voimaantuloa. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin ei antanut kyseisessä tuomiossaan ratkaisua näiden päätösten tulkinnasta eikä myöskään niiden pätevyydestä.

Asiaa C-363/93, Lancry, koskevat tosiseikat

9 Martiniquessa ei valmisteta jauhoja. Kyseinen tuote on näin ollen aina tuotu joko manner-Ranskasta, muista yhteisön jäsenvaltioista tai Yhdysvalloista. Vuonna 1974 Martiniquessa otettiin käyttöön jauhoista kannettava merivero.

10 René Lancry SA -yhtiö, jäljempänä Lancry, joka pitää Martiniquessa kaupan muun muassa manner-Ranskasta lähtöisin olevia jauhoja, on saattanut vireille useita oikeudenkäyntejä. Tribunal administratif de Fort-de-France hyväksyi 2.4.1985 ja 25.4.1989 tekemillään päätöksillä, jotka Ranskan Conseil d'État 2.4.1993 tekemällään päätöksellä vahvisti, Lancryn vaatimuksen, että päätökset, joilla meriveron määräksi oli vahvistettu ensin 25 prosenttia ja myöhemmin 20 prosenttia, kumotaan. Kyseisten tuomioistuinten päätösten nojalla Lancrylle myös maksettiin takaisin meriveron kumotun määrän ja sen aiemman 15 prosentin määrän välinen erotus. Myöhemmin Lancry saattoi

Tribunal d'instance de Fort-de-Francen käsiteltäväksi kaikkien saman ajanjakson aikana meriveroina maksamiensa määrien palauttamista koskevan hakemuksen.

11 Lancry saattoi niin ikään Tribunal d'instance du 7e arrondissement de Paris'n käsiteltäväksi Ranskan tullihallintoon kohdistuvan vahingonkorvausvaatimuksen meriveroista, jotka siltä oli kannettu sen Martiniqueen tuomista jauhoista. Kun vaatimus hylättiin, Lancry haki päätökseen muutosta.

12 Cour d'appel de Paris totesi 7.7.1993 tekemässään päätöksessä edellä mainitun yhteisöjen tuomioistuimen tuomion Legros ym. perusteella, että Lancryn kaupan pitämistä jauhoista vuodesta 1974 alkaen kannettu merivero oli sen järjestelmän mukaisena, jota sen osalta oli sovellettu ennen meriveropäätöksen tekoajankohtaa eli 22.12.1989, Rooman sopimuksen vastainen tullia vaikutukseltaan vastaava maksu. Näin ollen kyseinen tuomioistuin velvoitti päätöksessään vastaajan palauttamaan Lancrylle meriverot, jotka kyseinen yhtiö oli maksanut vuoden 1974 ja 22.12.1989 välisenä aikana kaupan pitämistään jauhoista.

13 Tietoisena siitä, ettei yhteisöjen tuomioistuin ole antanut ratkaisua meriveropäätöksen pätevyydestä, Cour d'appel de Paris on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Oliko Euroopan yhteisöjen neuvosto pätevästi antanut Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 227 artiklan 2 kohdan ja 235 artiklan nojalla Ranskan merentakaisten departementtien meriverojärjestelmästä 22.12.1989 tekemässään päätöksessä (89/688/ETY) Ranskan tasavallalle luvan pitää meriverojärjestelmä sellaisenaan voimassa 31.12.1992 asti, kun otetaan huomioon, että yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyssä 16.7.1992 antaman tuomion mukaan merivero on tullia vaikutukseltaan vastaava maksu?"

Asioita C-407/93–C-411/93, Dindar Confort, Ah-Son, Chevassus-Marche, Conforéunion ja Dindar Autos, koskevat tosiseikat

14 Dindar Confort -yhtiö on saattanut 26.1.1993 päivätyllä asiakirjalla Tribunal d'instance de Saint-Denis'n käsiteltäväksi hakemuksen, joka koskee joidenkin sen meriveroina maksamien määrien palauttamista korkoineen. Kyseiset määrät on kannettu yhteisöjen tuomioistuimen tuomion Legros ym. jälkeen toteutetusta tuonnista.

15 Christian Ah-Son on saattanut 21.12.1992 päivätyllä asiakirjalla saman tuomioistuimen käsiteltäväksi hakemuksen, jossa hän vaati palautettavaksi marraskuussa 1992 maksamansa rahamäärän, joka häneltä oli kannettu meriverona, kun hän oli tuonut Réunionin alueelle Saksan liittotasavallassa valmistetun, manner-Ranskasta ostamansa ajoneuvon.

16 Paul Chevassus-Marche on saattanut 11.2.1993 ja 12.2.1993 päivätyillä asiakirjoilla niin ikään Tribunal d'instance de Saint-Denis'n käsiteltäväksi hakemuksen, jossa hän vaati 3.12.1992 maksamansa, manner-Ranskasta tulleesta oluttoimituksesta kannetun meriveron palautusta.

17 Conforéunion-yhtiö on saattanut 10.3.1993 päivätyllä asiakirjalla saman tuomioistuimen käsiteltäväksi hakemuksen, jossa se vaati siltä marraskuussa 1992 Réunionin alueelle tuoduista tavaroista meriveroina kannetun rahamäärän palauttamista. Jotkut kyseisistä tavaroista olivat lähtöisin muilta Ranskan alueilta, jotkut taas muista yhteisön jäsenvaltioista ja jotkut suoraan kolmansista maista.

18 Dindar Autos -yhtiö on saattanut 26.1.1993 ja 23.2.1993 päivätyillä asiakirjoilla Tribunal d'instance de Saint-Denis'n käsiteltäviksi useita hakemuksia, joissa se vaati tiettyjen, vuoden 1992 heinäkuun ja joulukuun välisenä ajanjaksona Réunionin alueelle tuoduista tavaroista meriveroina maksamiensa määrien palauttamista. Myös näistä tavaroista osa oli lähtöisin muilta Ranskan alueilta, osa muista yhteisön jäsenvaltioista ja osa suoraan kolmansista maista.

19 Saatuaan nämä asiat käsiteltäväkseen Tribunal d'instance de Saint-Denis on lykännyt niiden käsittelyä ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko ETY:n perustamissopimuksen 9 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen määräyksiä, siltä osin kuin niissä vahvistetaan yhteisön tullialueen yhtenäisyyden periaate, tulkittava siten, että niissä kielletään jäsenvaltiota kantamasta saman valtion muilta alueilta lähtöisin olevista tavaroista niiden tullausarvoon suhteutettua maksua yksinomaan sillä perusteella, että tavarat tuodaan kyseisen valtion tietylle alueelle, ottaen huomioon, että kun kyseinen maksu on määrätty myös muista jäsenvaltioista lähtöisin oleville, kyseiselle alueelle tuoduille tavaroille, sitä on pidetty tuontitullia vaikutukseltaan vastaavana maksuna?

2) Onko 22.12.1989 tehdyn Euroopan yhteisöjen neuvoston päätöksen (89/688/ETY) 4 artiklan määräys pätevä siltä osin kuin siinä annetaan Ranskan tasavallalle lupa 'pitää nykyinen meriverojärjestelmä voimassa myöhäisintään 31 päivään joulukuuta 1992' samassa määräyksessä esitetyin edellytyksin, jos tuolloin voimassa olleen järjestelmän mukainen merivero oli tuontitullia vaikutukseltaan vastaava maksu, ja ottaen huomioon, että perustamissopimuksen 227 artiklan 2 kohdan ensimmäisestä alakohdasta ilmenee, että kyseisessä ensimmäisessä alakohdassa mainittuja perustamissopimuksen määräyksiä, mukaan lukien tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset, oli sovellettava Ranskan merentakaisissa departementeissa perustamissopimuksen voimaantulosta alkaen?"

20 Asiat C-407/93, C-408/93, C-409/93, C-410/93 ja C-411/93 on yhdistetty yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 43 artiklan mukaisesti 19.10.1993 annetulla määräyksellä niiden kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten. Asia C-363/93 on yhdistetty näihin yhdistettyihin asioihin saman artiklan mukaisesti 8.4.1994 annetulla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

21 Ensiksi on aiheellista tutkia, onko meriveron kaltainen maksu tullia vaikutukseltaan vastaava maksu siltä osin kuin se määrätään samasta jäsenvaltiosta tuotaville tavaroille, ja sen jälkeen tarkastella meriveropäätöksen pätevyyttä siltä osin kuin siinä annetaan lupa kyseisen maksun pitämiseen voimassa 31.12.1992 asti.

Perustamissopimuksen 9 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen tulkinta (Tribunal d'instance de Saint-Denis'n ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys)

22 Ensimmäisenä ennakkoratkaisukysymyksenään Tribunal d'instance de Saint-Denis kysyy, onko tavaroiden tullausarvon perusteella määräytyvä vero, jota jäsenvaltio kantaa kaikista sen tietylle alueelle tuoduista tavaroista, tuontitullia vaikutukseltaan vastaava maksu siltä osin kuin sitä kannetaan saman jäsenvaltion toisesta osasta tälle alueelle tuotavista tavaroista.

23 Neuvosto katsoo, että siltä osin kuin meriverojärjestelmää sovelletaan Ranskan alueen muista osista lähtöisin oleviin tavaroihin kysymys on täysin kyseisen jäsenvaltion sisäisestä tilanteesta ja että niitä primaarioikeuden

määräyksiä, joissa jäsenvaltioille asetetaan tiettyjä niiden välisiin suhteisiin liittyviä kieltoja, ei näin ollen sovelleta. Espanjan hallituksen esittämän täsmennyksen mukaan olennainen seikka tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten soveltamisen kannalta on yhteisön sisäiseen kauppaan kohdistuva vaikutus, minkä vuoksi perustamissopimuksen 9 artiklaa ja sitä seuraavia artikloja ei sen mukaan sovelleta, kun kyseiset tavarat liikkuvat kahden saman jäsenvaltion alueella sijaitsevan paikan välillä.

24 Tätä väitettä ei voida hyväksyä.

25 Ensiksikin, vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulleja ja vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskeva kielto perustuu siihen, että rajan ylityksen perusteella määrätty taloudellinen rasitus muodostaa esteen tavaroiden liikkuvuudelle (katso erityisesti yhdistetyt asiat 2/69 ja 3/69, Sociaal Fonds Diamentarbeiders, tuomio 1.7.1969, Kok. 1969, s. 211, 14 kohta).

26 Edellä mainitussa tuomiossaan Legros ym. (16 kohta) yhteisöjen tuomioistuin totesi, että verolla, jota kannetaan jäsenvaltion tietyn alueen rajalla sillä perusteella, että tuotteet tuodaan tälle alueelle, loukataan yhteisön tullialueen yhtenäisyyttä ja se muodostaa vähintään yhtä vakavan esteen tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle kuin vero, jota kannetaan jäsenvaltion rajalla sillä perusteella, että tuotteet tuodaan tähän jäsenvaltioon.

27 Näin ollen alueellisen tullirajan käyttöönotosta aiheutuva, yhteisön tullialueen yhtenäisyyteen kohdistuva loukkaus on yhtä vakava siitä riippumatta, ovatko tuotteet, joista vero kannetaan kyseisen rajan ylityksen perusteella, kotimaisia vai muista jäsenvaltioista lähtöisin olevia tuotteita.

28 Veron kantaminen kotimaisista tuotteista kyseisen rajan ylityksen perusteella ei myöskään ole tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteenä yhtään sen vähäisempi kuin saman tyyppisen veron kantaminen toisesta jäsenvaltiosta lähtöisin olevista tuotteista.

29 Kaikkea tavarakauppaa koskevan tullliliiton periaate, josta määrätään perustamissopimuksen 9 artiklassa, edellyttää nimittäin jo sinänsä, että tavaroiden vapaa liikkuvuus varmistetaan yleisesti koko tullliliiton alueella eikä ainoastaan jäsenvaltioiden välisen kaupan osalta. Se, että 9 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa viitataan nimenomaisesti ainoastaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, johtuu siitä, että ominaispiirteiltään tullien kaltaisia veroja ja maksuja ei ole otaksuttu olevan jäsenvaltioiden sisällä. Koska se, ettei

tällaisia veroja ja maksuja ole, on ehdoton edellytys kaiken tavarakaupan kattavan tulliliiton toteuttamiselle, 9 artiklasta ja sitä seuraavista artikloista johtuu epäsuorasti, että myös ne ovat kiellettyjä.

30 Toiseksi kysymys ei näytä olevan tilanteesta, joka olisi kaikilta osiltaan täysin yhden jäsenvaltion sisäinen. Kuten Ranskan hallitus on perustellusti huomauttanutkin, ominaispiirteiltään meriveron kaltaisen veron kantamisessa voitaisiin tosiasiallisesti määritellä olevan kysymys puhtaasti valtionsisäisestä tilanteesta ainoastaan, jos veroa kannettaisiin yksinomaan samasta jäsenvaltiosta lähtöisin olevista tuotteista. On kuitenkin kiistatonta, että meriveroa sovelletaan kaikkiin Ranskan kyseiseen merentakaiseen departementtiin tuotuihin tuotteisiin niiden alkuperästä riippumatta. Näin ollen olisi epäjohdonmukaista, jos meriveroa pidettäisiin tullia vaikutukseltaan vastaavana maksuna siltä osin kuin sitä kannetaan muista jäsenvaltioista lähtöisin olevista tavaroista, mutta sen ei myönnettäisi olevan vaikutukseltaan vastaava maksu silloin, kun sitä kannetaan manner-Ranskasta lähtöisin olevista tavaroista.

31 Lopulta on myös niin, että kun meriveron kaltainen vero kannetaan erotuksetta kaikista tuotteista, kotimaisten tuotteiden erotteleminen muista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista olisi erittäin vaikeaa, jopa mahdotonta. Esimerkiksi tuotetta, joka on valmistettu jonkin tietyn jäsenvaltion alueella mutta jossa on toisesta jäsenvaltiosta lähtöisin olevia osia, tai tuotetta, joka on tuotu jonkin jäsenvaltion alueelle ja toimitettu sieltä myöhemmin Ranskan merentakaiseen departementtiin, ei tulisi määritellä kyseisten jäsenvaltioiden kotimaisiksi tuotteiksi. Tällöin kävisi välttämättömäksi määrittää jokaisen, myös samasta jäsenvaltiosta tulevan toimituksen osalta, ovatko siihen sisältyvät tuotteet kenties sittenkin tosiasiallisesti peräisin jostain toisesta yhteisön jäsenvaltiosta. Tällaisesta tarkastusmenettelystä aiheutuisi vain lisää hallinnollisia menettelyjä ja viivästyksiä, jotka muodostuisivat itsessään esteiksi tavaroiden vapaalle liikkuvuudelle.

32 Näin ollen Tribunal d'instance de Saint-Denis'n ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että tavaroiden tullausarvon perusteella määräytyvä vero tai maksu, jota jäsenvaltio kantaa kaikista sen tietylle alueelle tuoduista tavaroista, on tuontitullia vaikutukseltaan vastaava maksu paitsi silloin, kun se kannetaan muista jäsenvaltioista lähtöisin olevista, tälle alueelle tuotavista tavaroista, myös silloin, kun se kannetaan saman jäsenvaltion toisesta osasta lähtöisin olevista, tälle alueelle tuotavista tavaroista.

Meriveropäätöksen pätevyys (Cour d'appel de Paris'n kysymys ja Tribunal d'instance de Saint-Denis'n toinen kysymys)

33 Cour d'appel de Paris'n kysymyksellä samoin kuin Tribunal d'instance de Saint-Denis'n toisella kysymyksellä pyritään selvittämään, onko meriveropäätös pätevä siltä osin kuin siinä annetaan Ranskan tasavallalle lupa pitää meriverojärjestelmä voimassa 31.12.1992 asti sellaisena kuin se oli voimassa kyseisen päätöksen tekoajankohtana.

34 Espanjan ja Ranskan hallitukset sekä neuvosto ja komissio väittävät, että perustamissopimuksen 227 artiklan 2 kohdan ja 235 artiklan perusteella, kun niitä tarkastellaan yhdessä, neuvosto sai pätevästi antaa Ranskan tasavallalle luvan pitää kyseinen vero voimassa 31.12.1992 asti.

35 Ensiksi on aiheellista palauttaa mieliin perustamissopimuksen 227 artiklan 2 kohdan sanamuoto, joka on seuraava:

"2. Tämän sopimuksen voimaantulosta alkaen Algeriaan ja Ranskan merentakaisiin departementteihin sovelletaan niitä tämän sopimuksen yleis- ja erityismääräyksiä, jotka koskevat:

- tavaroiden vapaata liikkuvuutta;
- maataloutta, 40 artiklan 4 kohtaa lukuun ottamatta;
- palvelujen vapauttamista;
- kilpailusääntöjä;
- edellä 108, 109 ja 226 artiklassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä;
- toimielimiä.

Ne edellytykset, joilla muita tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan, vahvistetaan kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta neuvoston yksimielisesti komission ehdotuksesta tekemin päätöksin.

Yhteisön toimielimet huolehtivat tässä sopimuksessa määrättyjen menettelyjen ja erityisesti 226 artiklan mukaisesti siitä, että näiden alueiden taloudellinen ja sosiaalinen kehitys tehdään mahdolliseksi."

36 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan (katso asia 148/77, Hansen, tuomio 10.10.1978, Kok. 1978, s. 1787 sekä edellä mainitun tuomion Legros ym. 8 kohta) kyseisestä artiklasta ilmenee, että sen 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa nimenomaisesti mainittuja perustamissopimuksen määräyksiä oli sovellettava Ranskan merentakaisissa departementeissa perustamissopimuksen voimaantulosta alkaen, kun taas muiden määräysten osalta oli mahdollista myöhemmin ja jopa toisessa alakohdassa mainitun kahden vuoden määräajan jälkeen säätää erityistoimenpiteistä, joilla kyseisten alueiden tarpeet tyydytettäisiin.

37 Koska neuvosto valtuutetaan 227 artiklan 2 kohdassa nimenomaisesti vahvistamaan yksinomaan ne edellytykset, joilla muita kuin kyseisen kohdan ensimmäisessä alakohdassa lueteltuja perustamissopimuksen määräyksiä sovelletaan, sille ei jätetä siinä mahdollisuutta poiketa kyseisessä alakohdassa mainittujen määräysten, mukaan lukien tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset, soveltamisesta Ranskan merentakaisissa departementeissa. Perustamissopimuksen 235 artiklan tulkitseminen siten, että neuvosto voisi sen perusteella vaikkapa vain väliaikaisesti keskeyttää perustamissopimuksen 9, 12 ja 13 artiklan soveltamisen Ranskan merentakaisissa departementeissa, merkitsisi 227 artiklan 2 kohdassa tehdyn tärkeän eron jättämistä huomioon ottamatta ja kyseisen kohdan ensimmäisen alakohdan määräyksen tehokkaan vaikutuksen tekemistä tyhjäksi.

38 Edellä esitetystä seuraa, ettei neuvosto voinut pätevästi antaa meriveropäätöksessä Ranskalle lupaa pitää voimassa meriveron kaltaista veroa, joka on tullia vaikutukseltaan vastaava maksu ja joka siten kuuluu tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaan.

39 Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneille tuomioistuimille on vastattava, että meriveropäätös on pätemätön siltä osin kuin siinä annetaan Ranskan tasavallalle lupa pitää meriverojärjestelmä voimassa 31.12.1992 asti sellaisena kuin se oli voimassa kyseisen päätöksen tekoajankohtana.

Tämän tuomion ajalliset vaikutukset

40 Ranskan hallitus, jota Région Réunion tukee, pyytää yhteisöjen tuomioistuinta siinä tapauksessa, että se julistaa meriveropäätöksen pätemättömäksi, rajoittamaan kyseisen tuomion ajallisia vaikutuksia samalla tavoin kuin se teki edellä mainitun tuomion Legros ym. osalta. Ranskan hallitus näet

katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen tällaiselle rajoittamiselle vahvistamat edellytykset, toisin sanoen vakavien taloudellisten seurannaisvaikutusten vaara ja toisaalta yhteisön säännösten ja määräysten soveltamisalaa koskeva epävarmuus, täyttyvät myös käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Mitä ensiksi mainittuun edellytykseen tulee, Ranskan hallituksen mukaan paikallisten viranomaisten, jotka ovat olleet meriveron osalta edunsaajina, olisi vaikeaa vastata meriveron pätemättömäksi julistavan tuomion taloudellisista seurauksista, koska rajoittaminen, johon yhteisöjen tuomioistuin tuomiossaan Legros ym. myöntyi, koskee ainoastaan kansallisen oikeuden perusteella kannettua meriveroa eikä sitä sovelleta meriveropäätöksen 4 artiklan perusteella kyseisen päätöksen tekoajankohdan eli 22.12.1989 jälkeen kannettuihin määriin. Toisena mainitun edellytyksen osalta Ranskan hallitus esittää, että kuten yhteisöjen tuomioistuin asiassa Legros ym. antamassaan tuomiossa totesi, meriveron erityispiirteet ja Ranskan merentakaisten departementtien erityinen tilanne ovat aiheuttaneet epävarmuutta siitä, onko kyseinen vero yhteisön oikeuden mukainen; Ranskan hallituksen mukaan oli vaikuttanut siltä, että meriveropäätöksellä tämä epävarmuus oli poistettu.

41 Näitä perusteluja ei voida hyväksyä.

42 Ensiksikin on aiheellista tähdentää, että yhteisöjen tuomioistuin julistaa tässä tuomiossaan meriveropäätöksen pätemättömäksi siltä osin kuin siinä annetaan Ranskan tasavallalle lupa pitää meriverojärjestelmä voimassa 31.12.1992 asti. Tästä seuraa, että ajankohdan, josta alkaen 22.12.1989 tehtyä päätöstä oli sovellettava, ja 31.12.1992 välisenä aikana kannetulla meriverolla oli täsmälleen sama oikeudellinen luonne kuin ennen kyseistä ajanjaksoa kannetulla meriverolla eli se oli oikeudelliselta luonteeltaan kansallisen oikeuden perusteella kannettua tullia vaikutukseltaan vastaava maksu.

43 Edellä esitetystä seuraa, että tuomiossa Legros ym. määrättyä tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamista sovelletaan myös hakemuksiin, jotka koskevat mainitun päätöksen soveltamisen alkamisajankohdan ja kyseisen tuomion julistamisajankohdan eli 16.7.1992 välisenä aikana meriveroina kannettujen rahamäärien palautusta.

44 Toiseksi on aiheellista palauttaa mieliin, että 21.10.1991 ja 20.5.1992 esittämissään ratkaisuehdotuksissa julkisasiamies Jacobs toi erittäin selvästi julki kantansa, jonka mukaan meriveropäätös oli pätemätön siltä osin kuin siinä annettiin lupa meriverojärjestelmän pitämiseen voimassa siinä muodossa kuin järjestelmä oli päätöksen tekoajankohtana. On totta, että tuomiossaan Legros ym. yhteisöjen tuomioistuin ei antanut ratkaisua meriveropäätöksen

pätevyydestä. Asiassa Legros ym. 31.3.1992 pidetyssä suullisessa käsittelyssä Ranskan hallitus kuitenkin väitti erityisesti, että yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ollut kyseisen ennakkoratkaisupyynnön yhteydessä antaa ratkaisua kyseisen päätöksen pätevyydestä. Näin ollen Ranskan tasavalta ei voinut tukeutua siihen, ettei yhteisöjen tuomioistuin tuolloin ratkaissut asiaa tältä osin, ja päätellä sen perusteella, että se sai meriveropäätöksen nojalla pitää tuolloin voimassa olleen meriverojärjestelmän voimassa 22.12.1989 jälkeen.

45 Edellä esitetystä seuraa, että Ranskan hallitus ei ole voinut enää asiassa Legros ym. annetun tuomion antamisajankohdan eli 16.7.1992 jälkeen perustellusti pitää asiaa koskevaa kansallista lainsäädäntöä yhteisön oikeuden mukaisena. Kyseisessä tuomiossa määrätyn ajallisen rajoittamisen voidaan myös katsoa riittävässä määrin suojaavan paikallisten viranomaisten edut. Näin ollen nyt annettavan tuomion ajallisia vaikutuksia ei ole tarpeen rajoittaa.

Oikeudenkäyntikulut

46 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Espanjan ja Ranskan hallituksille, Euroopan unionin neuvostolle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevien asioiden käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisten tuomioistuinten asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Cour d'appel de Paris'n 7.7.1993 tekemällään päätöksellä ja Tribunal d'instance de Saint-Denis'n 23.8.1993 tekemillään päätöksillä sille esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Tavaroiden tullausarvon perusteella määräytyvä vero tai maksu, jota jäsenvaltio kantaa kaikista sen tietylle alueelle tuoduista tavaroista, on**

tuontitullia vaikutukseltaan vastaava maksu paitsi silloin, kun se kannetaan muista jäsenvaltioista lähtöisin olevista, tälle alueelle tuotavista tavaroista, myös silloin, kun se kannetaan saman jäsenvaltion toisesta osasta lähtöisin olevista, tälle alueelle tuotavista tavaroista.

2) Ranskan merentakaisten departementtien meriverojärjestelmästä 22 päivänä joulukuuta 1989 tehty neuvoston päätös 89/688/ETY on pätemätön siltä osin kuin siinä annetaan Ranskan tasavallalle lupa pitää meriverojärjestelmä voimassa 31.12.1992 asti sellaisena kuin se oli voimassa kyseisen päätöksen tekoajankohtana.

Due Mancini Moitinho de Almeida

Diez de Velasco Edward Kakouris

Joliet Schockweiler Rodríguez Iglesias Grévisse

Zuleeg Kapteyn Murray

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä elokuuta 1994.

R. Grass
kirjaaja

O. Due
presidentti